

Кваліфікація та розслідування погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу

У посібнику висвітлено теоретичні та практичні питання кваліфікації й розслідування злочину, передбаченого ст. 345 КК. Роз'яснено положення цієї статті, а також надано рекомендації щодо розслідування погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу.

Розкрито кримінально-правову та криміналістичну характеристику досліджуваних злочинів, визначено особливості обставин, які підлягають доказуванню під час розслідування таких деліктів та джерела отримання доказової інформації.

Сформульовано рекомендації щодо тактики проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу – оглядів, допитів та інших слідчих (розшукових) дій.

Видання призначене для суддів, прокурорів, слідчих, оперативних працівників, адвокатів, науково-педагогічних і наукових працівників, здобувачів вищої освіти.

Міністерство внутрішніх справ України
Національна поліція України
Національна академія внутрішніх справ
Бюро економічної безпеки України

**КВАЛІФІКАЦІЯ
ТА РОЗСЛІДУВАННЯ
ПОГРОЗИ АБО НАСИЛЬСТВА
ЩОДО ПРАЦІВНИКА
ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ**

Практичний посібник

Київ – 2024

УДК 343.434:351.74.085](477)(072)
К32

Рецензенти:

Дудоров Олександр Олександрович,
професор кафедри кримінально-правової політики
та кримінального права навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України;

Шевчишен Артем Вікторович,
заступник начальника Головного слідчого управління –
начальник управління організації роботи
та методичного забезпечення Національної поліції України,
доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

Єрменчук Олександр Петрович,
провідний науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем протидії злочинності
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

К32 **Кваліфікація та розслідування погрози або насильства щодо
працівника правоохоронного органу** : практич. посіб. / А. А. Вознюк,
В. П. Беленок, М. А. Грига, О. Ю. Дрозд, С. В. Кобець, В. В. Арешонков.
Київ, Норма права, 2024. 138 с.

ISBN 978-617-7850-88-4

У посібнику висвітлено теоретичні та практичні питання кваліфікації й розслідування злочину, передбаченого ст. 345 КК. Роз'яснено положення цієї статті, а також надано рекомендації щодо розслідування погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу.

Розкрито кримінально-правову та криміналістичну характеристику досліджуваних злочинів, визначено особливості обставин, які підлягають доказуванню під час розслідування таких деліктів та джерела отримання доказової інформації. Сформульовано рекомендації щодо тактики проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу – оглядів, допитів та інших слідчих (розшукових) дій.

Видання призначене для суддів, прокурорів, слідчих, оперативних працівників, адвокатів, науково-педагогічних і наукових працівників, здобувачів вищої освіти.

УДК 343.434:351.74.085](477)(072)

ISBN 978-617-7850-88-4

© Колектив авторів, 2024
© Норма права, 2024

Колектив авторів

Вознюк Андрій Андрійович, завідувач наукової лабораторії з проблем протидії злочинності Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор (*розділи 1, 2, додаток*);

Беленок Володимир Павлович, начальник Чернігівського управління Департаменту внутрішньої безпеки Національної поліції України (*розділи 1, 2, додаток*);

Грига Марія Андріївна, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук (*розділ 3*);

Дрозд Олексій Юрійович, керівник Департаменту організаційного забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України (*розділ 3*);

Кобець Сергій Васильович, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності Національної академії внутрішніх справ, доктор філософії (*розділи 2, 3*);

Арешонков Віталій Володимирович, начальник відділу Бюро економічної безпеки України, доктор юридичних наук, професор (*розділ 3*).

ЗМІСТ

Перелік умовних позначень	5
Вступ	6
РОЗДІЛ 1	
Кримінально-правова характеристика погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу	8
1.1. Об'єкти злочину та потерпілі	8
1.2. Об'єктивна сторона злочину	13
1.3. Суб'єктивні ознаки злочину	25
1.4. Реалізація кримінальної відповідальності за злочин	36
РОЗДІЛ 2	
Криміналістична характеристика погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу	47
2.1. Спосіб вчинення злочину	47
2.2. Особа злочинця	58
2.3. Особа потерпілого	65
2.4. Обстановка вчинення злочину	73
РОЗДІЛ 3	
Особливості початкового етапу розслідування погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу	77
3.1. Обставини, що підлягають встановленню, слідчі ситуації, версії та алгоритми дій слідчого на початковому етапі розслідування	77
3.2. Огляд	89
3.3. Допит	101
3.4. Інші слідчі (розшукові) дії	111
ДОДАТОК	
Помилки кваліфікації	132

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ДВБ	–	Департамент внутрішньої безпеки
ЄРДР	–	Єдиний реєстр досудових розслідувань
КК	–	Кримінальний кодекс
КПК	–	Кримінальний процесуальний кодекс
МВС	–	Міністерство внутрішніх справ
НПУ	–	Національна поліція України
ОМП	–	огляд місця події
СОГ	–	слідчо-оперативна група
ст.	–	стаття, статті
ч.	–	частина, частини

ВСТУП

Працівники правоохоронних органів, виконуючи одну з ключових державних функцій із захисту особи, її життя, честі, гідності, законних прав та інтересів, є більш вразливою категорією порівняно з іншими суб'єктами правовідносин, а тому потребують додаткового захисту. Крім того, окремі випадки виявлення неповаги, а тим паче застосування насильницьких дій щодо даної категорії осіб свідчать про зневагу до державної влади, що призводить до руйнації підвалин стабільності та правопорядку у суспільстві. Саме тому створення та ефективне функціонування комплексу заходів, спрямованих на забезпечення стабільної діяльності правоохоронних органів є вкрай важливим та особливо актуальним в умовах війни.

Гарантії кримінально-правового захисту, спрямовані на забезпечення належного функціонування правоохоронних органів, закріплено у розділі XV Особливої частини Кримінального кодексу України, що містить сукупність кримінально-правових норм, покликаних охороняти правоохоронців під час виконання ними своїх обов'язків, а також їх близьких осіб.

Найбільшу частку серед згаданих кримінальних правопорушень складають діяння, пов'язані з погрозою або насильством щодо працівника правоохоронного органу, відповідальність за які передбачені ст. 345 КК України. Їх рівень останнім часом залишається стабільно високим: за 2018 р. обліковано 817 таких кримінальних правопорушень (повідомлення про підозру вручене у 515 випадках, 442 – скеровано до суду з обвинувальним актом), за 2019 р. – 821 (повідомлення про підозру вручене у 561 випадку, 476 – скеровано до суду з обвинувальним актом), за 2020 р. – 909 (повідомлення про підозру вручене у 705 випадках, 601 – скеровано до суду з обвинувальним актом), за 2021 р. – 819 (повідомлення про підозру вручене у 656 випадках, 589 – скеровано до суду з обвинувальним актом) за 2022 р. – 475 (повідомлення про підозру вручене у 366 випадках, 320 – скеровано до суду з обвинувальним актом)¹. Як

¹ Звіт Офісу Генерального прокурора про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за 2018–2022 рр. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id

впливає з наведених даних, відсоток кримінальних правопорушень, за якими провадження скеровано до суду з обвинувальним актом є доволі низьким, що свідчить про наявність низки ускладнень під час здійснення розслідування погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу.

Серед таких проблемних аспектів варто відзначити високий рівень латентності таких кримінальних правопорушень, що іноді зумовлений небажанням самих потерпілих працівників повідомляти про вчинення злочинних дій щодо них. Практики також наголошують на недосконалості конструкції законодавчої норми (ст. 345 КК України), внаслідок чого найбільш поширені передбачені нею злочини (ч. 2 – Умисне заподіяння працівникові правоохоронного органу чи його близьким родичам побоїв, легких або середньої тяжкості тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків) віднесені до нетяжких, а відтак – ускладнюється можливість проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування. Крім того, потерпілим у даних провадженнях виступає не пересічний громадянин, а представник влади, ставлення до якого у суспільстві є неоднозначним, що іноді впливає на бажання окремих учасників провадження співпрацювати зі слідством. Виникають на практиці труднощі і з кваліфікацією розглядуваних кримінальних правопорушень, що пов'язано з необхідністю відмежування даного складу злочину від інших суміжних складів (погроза вбивством, умисне легке тілесне ушкодження тощо), які схожі за способом вчинення, але не пов'язані зі службовою діяльністю працівника правоохоронного органу.

Отже, існує нагальна потреба в удосконаленні наявного методичного підґрунтя щодо кваліфікації та розслідування означених кримінальних правопорушень та наданні практичної допомоги уповноваженим правоохоронним органам під час здійснення досудового розслідування у кримінальних провадженнях за ст. 345 КК України, що і є метою представленого практичного посібника.

РОЗДІЛ 1

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОГРОЗИ АБО НАСИЛЬСТВА ЩОДО ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ

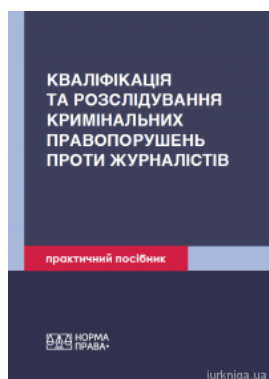
1.1. Об'єкти злочину та потерпілі

Родовим об'єктом погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу є суспільні відносини, що існують з приводу нормального функціонування та авторитету органів державної влади.

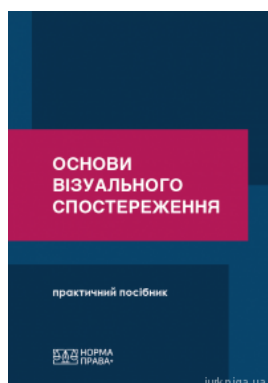
Суспільні відносини такого типу слід визначати як систему взаємопов'язаних елементів, що охоплює: суб'єкти (носії) відносин – ті, хто виконують правозахисну та правозастосовну функцію (працівники правоохоронних органів), а також ті, на кого поширюється правозахисний або правозастосовний вплив працівників правоохоронних органів (учасники кримінального чи адміністративного процесу тощо); предмет відносин – цінності або блага, з приводу яких суб'єкти вступають у відносини (наприклад, майно особи, яке підлягає конфіскації); соціальний зв'язок – взаємопов'язаний механізм реалізації суб'єктами своїх повноважень з одного боку, що призводить до виникнення обов'язків у суб'єктів з іншого боку, а також система контролю за повнотою та своєчасністю виконання таких обов'язків (наприклад, особа, притягнута працівником поліції до адміністративної відповідальності, сумлінно виконує рішення про накладення адміністративного стягнення).

Безпосереднім основним об'єктом погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу слід вважати нормальну діяльність та авторитет правоохоронних органів, які законодавець поставив під кримінально-правову охорону, надаючи цим відносинам пріоритетності перед додатковим безпосереднім об'єктом вказаного складу злочину. Водночас зміст без-

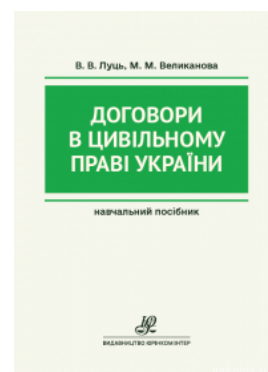
Книги, які можуть вас зацікавити

Кваліфікація та розслідування кримінальних правопорушень проти журналістів

Основи візуального спостереження

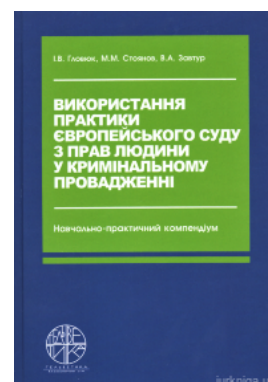
Договори в цивільному праві України. Видання друге

Проблеми розслідування економічних злочинів

Без суда и следствия

Використання практики Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні

Перейти до галузі права
Кримінальне право та процес

[Перейти на сайт](#) →